

שאלות שוועדת החקירה תשאל

שאל אריאלי 25.07.2014 20:00

עוד לא נדמו הדי הפיצוצים של מבצע "צוק איתן", לא שכנו הדי מחאת הפלסטינים תושבי ואזרחי ישראל, ולא הוצבו מצבות על קברות החללים. אך בטרם תעלה הקריאה להקמת ועדה לחקירת האירועים, מן הראוי שנקדים אנו, הציבור, ונשאל את עצמנו את השאלות האמיתיות במלואן, נתייצב מול מראה גדולה ונסקור את דמותנו כפי שהיא נשקפת ממנה באמת. ראשונים להשתקף במראה, מסרבים לתת מקום לאחרים, הם בנימין נתניהו, אביגדור ליברמן, משה יעלון ונפתלי בנט. באנגלית רהוטה ובעברית מתלהמת יסבירו, כי אין מלחמת ברירה יותר צודקת מ"צוק איתן". עלינו מוטלת אפוא החובה לשאול מי הם אלה שהצעידו אותנו בנחישות לנקודת הזינוק למלחמה?

אכן, חמאס, מאז הקמתו לפני רבע מאה, הינו אחד הגורמים המרכזיים המחבלים בתהליך השלום. אך האם לא ניתן היה להבין מאז, שאף כי ביכולתה של ישראל להכריעו צבאית, אין היא יכולה לממש זאת מדינית, כלכלית ומוסרית? האם לא הגיע הזמן להכיל ולמוסס את חמאס דווקא דרך תהליך מדיני? מי הם אלה המתנגדים לחלופה המדינית שמוביל מחמוד עבאס, שפשרה ביסודה? מי תרם ביד רחבה לקיפאון המדיני, לבנייה המטורפת בהתנחלויות, לסיכול הניסיון של עבאס להכיל את חמאס תחת כנפי מדיניותו השוללת טרור, ולהעדר התקווה בקרב הפלסטינים והישראלים? האם התשובה שעליה תצביע הוועדה שתוקם תהיה שונה מהלך הרוח בציבור הישראלי, ש"לא מצליח להבין" מדוע לא נענים הפלסטינים להצעות הישראליות "הנדיבות": החלה מיידית של הריבונות הישראלית על כל גושי ההתנחלויות, סיפוח שטחי C או הענקת אזרחות ירדנית לפלסטינים?

בעודנו מתבוננים במראה, נרצה להבין מה קרה בישראל לפני המבצע. האם נרצה שהוועדה שתקום תסביר לנו למה הפלסטינים תושבי מזרח ירושלים עוררו מהומות, הרי רוב הישראלים סבורים שאין שום סיבה טובה להתפרצות האלימות מצדם, שהרי הם מקבלים מהמדינה את תשלומי הביטוח הלאומי, אז מה אכפת להם ש-20% מהם מצאו עצמם מעבר לחומת הפרדה? שהמדינה בנתה במזרח ירושלים 53 אלף יחידות דיור ליהודים ורק 600 לערבים? שלילדיהם חסרות אלפי כיתות לימוד? ש-82% מילדיהם נמצאים מתחת לקו העוני? שאסור להם לעזוב את העיר ליותר משש שנים, אחרת יישלל מהם המעמד של תושבים?

האם נקבל את עמדת נתניהו, לפיד ובנט, שאין זה מתפקידה של הוועדה לבדוק את סוגיית ירושלים, כי זו מאוחדת לנצח? האם נדרוש להבין אם המחסומים של משמר הגבול בירושלים ממוקמים על קו דמיוני, או על קו המפריד בין השכונות היהודיות לערביות, המנהלות אורח חיים נפרד כמעט לחלוטין

אחת מרעותה?

האם חשבון הנפש העמוק שלנו יכול שאלות בדבר השפעת פעולות הטרור היהודי על האירועים? הרי להבנת ממשלת ישראל לא ייתכן שדווקא רצח הנער מוחמד אבו חדיר הוא שיצר בקרב תושבי ירושלים הפלסטינים את התחושה שקיצונים יהודים התירו את דמם ויצאו למסע עונשין. אז מה, תשאל איילת שקד, אם צה"ל ומשטרת ישראל לא מיצו את הדין עם כל המקרים המכונים "תג מחיר"? האם נרצה לדעת מדוע המשטרה לא הגנה על מפגינים נגד המלחמה במרכז תל אביב ולא מנעה מקומץ בריונים לגדף אותם ולהכותם?

בתהליך הבירור הקשה והכן עם עצמנו, האם נרצה שהוועדה תציג מסקנות לגבי הקשר שבין הכנס של ערביי ישראל להצהרות של שר החוץ ליברמן, הקורא כבר שנים להעבירם, על יישוביהם, מישראל לפלסטין, או לקשר שבין כעסם לבין דברי סגן שר הביטחון לשעבר, דני דנון, שכינה אותם מחבלים? האם נרצה שהוועדה תבקש מיעלון ומהרמטכ"ל בני גנץ לבדוק מדוע בחר מח"ט גבעתי לגייס גם את אלוהים בצו 8, להרחיב את ההכנה המנטלית לקרב ולכלול בה פן דתי-לאומני? מדוע במכתב ששלח למפקדים הוא משתמש בעולם המושגים השאול מספר יהושע, ואין הוא מבקש להכריע את העמלק החדש — חמאס — אלא "להכריתו"? מדוע אין הוא מציג את המנהרות והרקטות כאיום על ישראל, אלא את ההעזה של חמאס "לנאץ את אלוקי מערכות ישראל"?

האם נרצה לדעת מה היתה השפעת התקשורת על הציבור ועל מקבלי ההחלטות בישראל — התקשורת שבמשך שבועיים שידרה שידורים שהיו ריקים ממידע על הנערים שנרצחו, אך מלאים בזעם, שתועל באופן אובססיבי וחסר בסיס בידי נתניהו ושריו נגד חמאס ואף נגד עבאס? למה נמנעה התקשורת מלשאול את נתניהו ויעלון מדוע נכנעו ללחץ המתנחלים לא להקים את הגדר מסביב לגוש עציון שבלב הקונסנזוס הישראלי, ושממרכזו נחטפו הנערים? איך קרה שהתקשורת — בדומה לנתניהו, שחזר והשווה את חמאס לגרמניה הנאצית ואת "צוק איתן" למלחמת העולם השנייה — הפכה כל רקטה ל"בליץ" האווירי על לונדון, וכל פאג'ר לאיום אסטרטגי — ונעלבה כאשר ראש עיריית תל אביב, רון חולדאי, ביקש ממנה להפסיק להפחיד את הציבור?

ולבסוף, לקראת סופו של התהליך המורכב של חשבון נפש, נראה שנסכים כולנו שאדישות היא סוג של גן עדן, אטימות היא מסיבת ריקודים מטורפת, והתבוננות פנימה היא טריפ מסוכן. נסכים כולנו, כי קיצונים משני הצדדים מצליחים להלהיט את האווירה שעה שרוב הציבור עסוק בשלו.

כי הרי חשבנו שהוויכוח הפנימי בישראל הוא על הכיבוש וההתנחלויות, ו"פתאום" גילינו שהמאבק הוא על פני החברה בישראל, המשטר שלה ועתידה. לפתע הבנו שעזיבת צוערים את האולם שבו שרה חיילת, שהטרור היהודי על ביטוייו השונים, שחלק ניכר ממפעל ההתנחלות, שרדיפתם של ארגוני זכויות אדם ושלום, ושסדרת החוקים המפלים בכנסת — כל אלה אינם אפיזודות שוליות או חולפות, אלא ביטויים שונים של תפישת עולם אידיאולוגית ודתית, הרואה את החברה הישראלית ואת מדינת ישראל בעיניים שונות לגמרי מכפי שרואה אותן הציונות החילונית. מח"ט גבעתי צמח באווירה פיקודית, חברתית ושלטונית המעודדת אותו לא להפריד בין אמונתו הדתית למילוי תפקידו הצבאי. רוצחי הנער הערבי חוו אווירה שהכשירה את לבם למעשה הרצח. ח"כים יכולים להסית יהודים נגד ערבים, כי יש מי שבוחר בהם.

מי שסבר שההתנחלות בגדה המערבית תתחיל ותסתיים בהקמתו מחדש של כפר עציון, ביתו של חנן פורת, "הופתע" לגלות לאחר 40 שנה, כי ל-140 ההתנחלויות ולמאות אלפי הישראלים החיים מעבר לקו הירוק יש יעוד אחר על פי פורת, שכתב: "אין תקומת המדינה וביטחונה אלא נדבכים ראשונים... לפנינו עוד יעדים כבירים ובראשם: הקמת 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', השבת שכינה לציון, כינון ממלכת בית דוד ובניין בית המקדש — כנקודת מפתח לתיקון עולם במלכות שדי".

גיוסן של שתי המערכות — הפוליטית והצבאית — לחזון של "אתחלתא דגאולה", תוך גילויי גזענות, אפליה ואלימות, מעיד לדאבונו על כרסום עמוק בחזון הציוני ועל התגשמות ה"נבואה" של הרצל, אך הפעם על דרך השלילה. ב"מדינת היהודים" הבטיח הרצל, כי "לא ניתן כלל למגמות תיאוקרטיות של אנשי הדת שלנו להרים את הראש. נדע להחזיקם בבתי הכנסת שלהם, כשם שנחזיק את צבא הקבע שלנו במחנות צבאיים. הצבא והכהונה יכובדו מאוד... אבל אל להם להתערב בענייני המדינה... פן יביאו עליה קשיים מבית ומחוץ". אנחנו את חלקנו בנבואה לא מילאנו. אנחנו עדיין מאפשרים לקיצונים ולמוסותים לנפץ את המראה שבה רצינו לראות את התשובות הכנות והכואבות.